

Småorter; arealer, befolkning 2010

MI0811

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde	2
A.3	SOS-klassificering	2
A.4	Statistikansvarig	2
A.5	Statistikproducent	3
A.6	Uppgiftsskyldighet	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik	3
A.11	Statistikanvändning	4
A.12	Uppläggning och genomförande	4
A.13	Internationell rapportering	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	5
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning	5
B.1	Innehåll	5
1.1	Statistiska målstorheter	5
1.1.1	Objekt och population	5
1.1.2	Variabler	6
1.1.3	Statistiska mått	6
1.1.4	Redovisningsgrupper	6
1.1.5	Referenstider	6
1.2	Fullständighet	6
B.2	Tillförlitlighet	6
2.1	Tillförlitlighet totalt	6
2.2	Osäkerhetskällor	6
2.2.1	Urval	6
2.2.2	Ramtäckning	6
2.2.3	Mätning	6
2.2.4	Svarsbortfall	7
2.2.5	Bearbetning	7

2.2.6	Modellantaganden	7
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	7
B.3	<i>Aktualitet</i>	7
3.1	Frekvens	7
3.2	Framställningstid	7
3.3	Punktlighet	7
B.4	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	7
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	7
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	8
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	8
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	8
5.1	Spridningsformer.....	8
5.2	Presentation	8
5.3	Dokumentation	8
5.4	Tillgång till primärmaterial	8
5.5	Upplysningstjänster	8

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

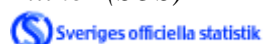
Ämnesområde: Miljö, Befolkning

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Markanvändning, Befolkningens sammansättning

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100), se www.scb.se/sos.

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, RM/MN
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100, Stockholm
Kontaktperson: Karin Hedeklint
Telefon: 08-506 945 14
Telefax: 08-506 943 48
E-post: mark.vatten.gis@scb.se

A.5 Statistikproducent

<i>Myndighet/organisation:</i>	Statistiska centralbyrån, RM/MN
<i>Postadress:</i>	Box 24 300, 104 51 Stockholm
<i>Besöksadress:</i>	Karlavägen 100, Stockholm
<i>Kontaktperson:</i>	Karin Hedeklint
<i>Telefon:</i>	08-506 945 14
<i>Telefax:</i>	08-506 943 48
<i>E-post:</i>	mark.vatten.gis@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

A.8 Gallringsföreskrifter

Ej aktuellt.

A.9 EU-reglering

Ej aktuellt.

A.10 Syfte och historik

En småort ska ha sammanhängande bebyggelse med högst 150 meter mellan husen och 50-199 invånare. Vid undersökningen görs digitala gränser för småorter, i form av polygoner. Den statistik som beräknas är landareal, folkmängd, befolkningstäthet, antal småorter och andel fritidshus per småort.

Varje småort tilldelas en kod och en beteckning ("namn"). Till skillnad mot tätortsnamnen, så granskas inte småortsnamnen av ortnamnsansvariga myndigheter. Som officiell statistik räknas koder, beteckning och statistikdata, medan gränspolygonerna är en uppdragsprodukt.

Småortsavgränsningar har genomförts vart femte år sedan 1990. Den viktigaste anledningen till att arbetet sattes igång var behovet av att urskilja områden utanför tätort, som dittills redovisats som en restpost kommunvis. Jämförbarheten mellan småortsavgränsningarna 1990 och 1995 är begränsad, eftersom delvis andra och bättre underlag har använts i den senare avgränsningen. Däremot har avgränsningarna sedan 1995 gjorts med i princip samma metod.

Vid avgränsningen av 2010 års småorter fanns det tillgång till betydligt bättre

underlagsmaterial än tidigare, i form av ortofoton och topografiska kartor via WMS-tjänst. Även gränserna för 2005 justerades då, för att bättre stämma överens med bebyggelsens utbredning. Ett flertal namn ändrades också efter uppgifter på den topografiska kartan. Det går dock alltid att följa en småort via den numeriska koden.

A.11 Statistikanvändning

Statistikens användare består av statliga, regionala och kommunala myndigheter, forskare, privata företag och allmänheten. Småorter har använts på småskaliga kartor som komplement till tätorter.

A.12 Uppläggnings och genomförande

I arbetet användes följande register:

- Digitala gränser för småorter 1990-2005
- Koordinatsatt fastighetsregister 2011-01-01, samkört med registret över totalbefolkningen 2010-12-31. Fastighetsregistret innehåller endast en koordinat per fastighet och en fastighet kan omfatta många byggnader samt många skiften. För att se förändringar användes även fastighetsregister 2006-01-01, samkört med registret över totalbefolkningen 2005-12-31.
- Koordinatsatt byggnadsregister 2011-01-01. För att se förändringar användes även byggnadsregister 2006-01-01.
- Koordinatsatt arbetsställeregister med uppgifter om antal anställda, baserat på SCB:s företagsregister
- Digitala gränser för tätorter 2010, fritidshusområden 2010 och arbetsplatsområden utanför tätort 2010.
- Digital vattenkarta i skala 1:10 000, aktualitet 2011
- WMS-tjänst från Lantmäteriet, ortofoton och topografiska kartor via internet. Används som bakgrundsdata vid avgränsningsarbetet.

Avgränsningen gjordes med GIS-teknik i programmet MapInfo. Utgångspunkt var gränserna från förra avgränsningen (2005), vilka utvidgades där nya byggnader och befolkning hade tillkommit. För att fånga nya småorter gjordes buffertar kring befolkade fastigheter utanför tätortsgräns. Manuell kontroll gjordes av varje småort. Slutresultat blev digitala småortsgränser tillgängliga i GIS-format.

För att kunna följa förändringar har arbetet gjorts enligt i stort sett samma bedömningar som 2005. Den största skillnaden bestod i det förbättrade bakgrundsmaterialet, i form av kartor och ortofoton via WMS-tjänst, vilka möjliggjorde en kvalitetsförbättring av 2005 och 2010 års gränser. Det är framförallt en utvidgning av gränserna som har gjorts, för att hela byggnader ska få plats inom orten. Vissa justeringar i form av indragningar av gränser har också gjorts, i de fall då gränsen har varit för vid runt bebyggelsen.

För statistikproduktion användes punkt-i-polygon-teknik med befolkningsdata från RTB. En totalarea beräknades med sfärisk metod. Landareal var summan av totalarean minus vattenarean per småort. Statistik per småort, samt per kommuner publicerades i Statistikdatabasen, excelfiler och i SM.

A.13 Internationell rapportering

Ej aktuellt.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Nästa avgränsning ska avse 2015 och genomföras under 2016 eller 2017.

B Kvalitetsdeklaration

SCB deklarerar kvaliteten i sina undersökningar enligt ett kvalitetsbegrepp som består av fem huvudkomponenter:

- (1) Innehåll, som framför allt gäller statistikens målstorheter.
- (2) Tillförlitlighet, som avser osäkerhetskällor och hur dessa påverkar statistiken.
- (3) Aktualitet, som omfattar tidsaspekter som spelar roll för hur väl statistiken beskriver nuläget.
- (4) Jämförbarhet och sammanvändbarhet, som avser möjligheter till jämförelser, över tiden och mellan grupper, samt till att använda statistiken tillsammans med annan statistik.
- (5) Tillgänglighet och förståelighet, som avser statistikens fysiska tillgänglighet och dess förståelighet.

B.0 Inledning

SCB:s småorter definieras som sammanhängande bebyggelse med högst 150 meter mellan husen och 50-199 invånare. Det ingår även flera orter med mer än 200 invånare, som domineras av fritidshus (d v s mer än hälften av fastigheterna är inte permanentbebodda). För ytterligare detaljer se SM serie MI 38.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Objekt är dels orterna i sig (en områdesindelning), dels invånare som finns inom småorterna.

1.1.2 Variabler

För områdena anges gränser (polygoner med koordinater), koder, namn, kommuntillhörighet, landareal, befolkning, befolkningstäthet och andel fritidshus.

För län och kommun anges folkmängd i småort, folkmängd utanför småort och tätort, areal och befolkningstäthet.

1.1.3 Statistiska mått

Antal, hektar, andel i procent, invånare per km².

1.1.4 Redovisningsgrupper

Resultat redovisas per småort, riket, län och kommun.

1.1.5 Referenstider

Första år 1990, därefter vart femte år

1.2. Fullständighet

Totalundersökning

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Småorter bedöms täckas in bra, enligt gällande definition. En viss osäkerhet finns för områden där bebyggelsen är utspridd och folkmängden liten, d v s nära 50 personer.

Beteckningar ("namn") kan vara osäkra eller består av en kombination av flera ortnamn från kartor. Statistiken för folkmängd och arealer har hög kvalitet, under förutsättning att gränspolygonen är korrekt.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Totalundersökning

2.2.2 Ramtäckning

Bedöms som god genom att befolkningen är kopplad till bostadens fastighet, som har bra koordinater. En viss osäkerhet finns vid helt nybildade fastigheter och byggnader som inte alltid fått en koordinat.

2.2.3 Mätning

Vid avgränsningen används olika datakällor (byggnadskoordinater, andra

avgränsningar, topografiska kartor, ortofoton etc) och en sammantagen bedömning av småortens gräns görs. I en del fall måste en bedömning göras av om orten är "sammanhängande och har ortskaraktär" Vi begränsar t.ex. långa pärlband av gårdar längs en väg, även om de kan ha mindre än 150 meter mellan sig.

Vid de äldre avgränsningarna hämtade SCB inte in flygfoton för alla områden. Vid de senaste har heltäckande foton varit tillgängliga genom Lantmäteriets WMS-tjänster, där flygfoto eller topografisk karta läggs som bakgrundsbild under datamaterialet. SCB har då kunnat göra justeringar av gränser som inte har omgärdat hela byggnader eller som har hamnat för långt ifrån bebyggelse.

Koordinater används för att ta fram vilka fastigheter, byggnader och arbetsställen som ligger inuti respektive småortspolygon. SCB använder en mediankoordinat för byggnaderna på fastigheten. Därför kan befolkningen på stora fastigheter med flera byggnader bli felplacerad. Det gäller även för fastigheter med flera skiften.

2.2.4 Svarsbortfall

Ej aktuellt.

2.2.5 Bearbetning

Statistiken för befolkning baseras på SCB:s befolkningsstatistik (RTB m.m.), Undersökningens kvalitet finns deklarerad i respektive produkt.

2.2.6 Modellantaganden

Ej aktuellt.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Sker i anslutning till resultatredovisningen.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Vart femte år

3.2 Framställningstid

Cirka 7 personmånader för avgränsning och statistik.

3.3 Punktlighet

Statistiken avseende småorter 2010 publicerades den 2 oktober 2012.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Jämförbarheten mellan småortsavgränsningarna 1990 och 1995 är begränsad, eftersom delvis andra och bättre underlag har använts i den senare avgränsning-

en. Däremot har avgränsningen sedan 1995 gjorts med i princip samma metod.

2005 års gränser har uppdaterats utifrån samma underlagsmaterial som har använts till 2010 års gränser (ortofoto och topografisk karta via WMS-tjänst).

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Ej aktuellt.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Avgränsningen är anpassad till tätorter 2010, arbetsplatsområden utanför tätort 2010 och fritidshusområden 2010. Småorter överlappar inte tätorter, men de kan överlappa både fritidshusområden och arbetsplatsområden utanför tätorter.

Goda möjligheter finns för sambearbetning med befolkningsstatistik och fastighetsdata. Koppling via koordinater för fastigheter görs inom SCB som förebereidelse för uppdrag, även för statistik efter år 2010.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras på SCBs webbplats: www.scb.se/MI0811
och med översiktliga kartor på: www.gis.scb.se

Polygoner för GIS-program finns till försäljning (esri shape-format och MapInfo-format) och projektion RT90 eller SWEREF99TM.

5.2 Presentation

Resultaten publiceras i statistiska meddelanden (SM) med tabeller och kommentarer om utvecklingen under respektive 5-årsperiod. Vidare finns excelfiler med alla orter, tabeller i Statistikdatabasen (1995-2010), samt översiktliga kartor.

5.3 Dokumentation

Dokumentation finns tillgänglig på SCB:s webbplats, produktsidan www.scb.se/MI0811.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärmaterial finns sparat i SQL-tabeller och MapInfo-filer. Det är inte allmänt tillgängligt.

5.5 Upplysningstjänster

Webbplatsen: www.scb.se/MI0811
Geoskikt: www.gis.scb.se
E-post: mark.vatten.gis@scb.se